

Diarienummer:
IMY-2025-8375

Ert diarienummer:
Ju2025/00954

Datum:
2025-08-22

Yttrande över Säkerhetspolisens hantering av personuppgifter (SOU 2025:49)

Sammanfattning

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) tillstyrker förslaget till ny lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter med de behov av förtydliganden som framgår av detta yttrande.

När det gäller förslaget till ny lag om Säkerhetspolisens behandling av stora informationsmängder konstaterar IMY att utredningens förslag innebär en markant utökning av Säkerhetspolisens möjligheter att behandla personuppgifter. Enligt IMY kan dock Säkerhetspolisens särpräglade uppdrag, att som säkerhetstjänst skydda Sveriges säkerhet och det svenska statsskicket mot säkerhetshotande verksamhet, motivera de långtgående möjligheter att hantera personuppgifter som förslagen innebär. IMY anser att de skyddsåtgärder som utredningen föreslår i huvudsak skapar en rimlig balans mellan Säkerhetspolisens behov att behandla personuppgifter och skyddet av den personliga integriteten. För ett godtagbart skydd för den enskildes grundläggande fri- och rättigheter ska upprätthållas är det dock angeläget att de föreslagna skyddsåtgärderna inte försvagas under det fortsatta lagstiftningsarbetet. IMY anser vidare att det bör införas en uttrycklig skyldighet för Säkerhetspolisen att föra loggar över behandlingar som utförs i särskilda uppgiftssamlingar utan att tillstånd krävs. Vidare anser IMY att lagen bör vara tidsbegränsad för att tillämpningen och konsekvenserna för den personliga integriteten ska kunna utvärderas innan lagen blir permanent.

Därutöver tillstyrker IMY förslaget att IMY fortsättningsvis ska vara tillsynsmyndighet och inom ramen för detta ha de befogenheter och uppdrag som framgår av förslaget.

En ny lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter (säpodatalagen) (avsnitt 8)

Inledande behandling och granskning (avsnitt 8.6.7)

IMY tillstyrker förslaget att det uttryckligen ska framgå av lagtexten att ett mer övergripande ändamål är tillåtet vid inledande behandling av personuppgifter. Detta anses redan i dag vara tillåtet med stöd av bland annat förarbetsuttalanden.¹ Att denna

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm

Webbplats:
www.imy.se

E-post:
imy@imy.se

Telefon:
08-657 61 00

¹ Se t.ex. prop. 2018/19:163 s. 68

praxis nu kodifieras gör det tydligare för Säkerhetspolisen, tillsynsmyndigheterna och enskilda hur den inledande behandlingen får utföras.

IMY vill dock understryka att de föreslagna skyddsåtgärderna är avgörande för att kravet på proportionalitet ska vara uppfyllt, särskilt med hänsyn till det relativt lågt satta kravet för att inledande behandling ska få ske ("befogat"). Dessa skyddsåtgärder behöver därför finnas med i det slutliga lagförslaget. Det gäller bland annat kraven på att personuppgifterna inte får behandlas för något annat ändamål än granskningsändamål innan den inledande granskningen har genomförts samt en lagstadgad längsta tid för den inledande granskningen.

Behandlingströskeln för fortsatt behandling (avsnitt 8.9)

IMY har ingen invändning mot att nödvändighetsrekvisitet byts ut för att skapa en självständig betydelse på nationell nivå och för att komma ifrån det EU-rättsliga begreppet. IMY anser dock att förändringen innebär en risk för att tröskeln för behandling sänks, även om utredningens avsikt inte är att sänka behandlingströskeln för den fortsatta behandlingen jämfört med vad som gäller idag. Rent språkligt kan, som utredningen är inne på, begreppet "behövs" uppfattas som en sänkning jämfört med "nödvändigt". IMY ser positivt på att det av författningskommentaren framgår att det ska finnas ett konkret behov av de personuppgifter som behandlas. IMY anser dock att innebörden av begreppet "behövs" behöver utvecklas och konkretiseras i författningskommentaren för att undvika en för extensiv tolkning och för att förhindra en tillämpning som leder till en mer omfattande behandling än vad som utgör praxis idag.

Längsta tid för behandling av personuppgifter (avsnitt 8.17 och avsnitt 8.18)

IMY ser i grunden positivt på att det införs utrymme för differentierade och proportionella behandlingstider och har inte någon erinran mot förslaget att förlänga den längsta tiden för behandling. Det är dock angeläget att bedömningarna av behandlingstiden sker på ett sätt som säkerställer att uppgifter inte behandlas under längre tid än nödvändigt. Eftersom det i ett tidigt skede ofta kan vara svårt att bedöma hur länge uppgifter behövs bör utgångspunkten vara att man i tveksamma situationer väljer en kortare lagringstid. Lagringstiden kan sedan vid behov omprövas och förlängas. Att regleringen bör tillämpas på det sättet bör enligt IMY framgå av en kommande proposition. IMY vill också, i likhet med utredningen², understryka vikten av metodstöd och utbildning för de medarbetare som ska bestämma behandlingstiden.

En ny lag för Säkerhetspolisens behandling av stora informationsmängder (avsnitt 9)

IMY konstaterar att utredningens förslag angående Säkerhetspolisens behandling av stora informationsmängder innebär en markant utökning av Säkerhetspolisens möjligheter att behandla personuppgifter. Enligt IMY kan dock Säkerhetspolisens särpräglade uppdrag, att som säkerhetstjänst skydda Sveriges säkerhet och det svenska statsskicket mot säkerhetshotande verksamhet, motivera de långtgående möjligheter att hantera personuppgifter som förslagen innebär.

² Se avsnitt 8.18.3 sid. 484.

IMY instämmer i utredningens bedömning att den föreslagna lagstiftningen innebär stora integritetsrisker för den enskilde och öppnar upp för möjlighet till mycket detaljerad och omfattande kartläggning av enskildas privat- och familjeliv.

Som utredningen framhåller behöver det rättsstatliga skyddet vara mycket starkt för att kompensera för de stora integritetsrisker som förslaget innebär. IMY anser att de skyddsåtgärder som utredningen föreslår i huvudsak skapar en rimlig balans mellan Säkerhetspolisens behov att behandla personuppgifter och skyddet av den personliga integriteten. IMY vill dock understryka vikten av att de föreslagna skyddsåtgärderna inte försvagas under det fortsatta lagstiftningsarbetet. Till de centrala skyddsåtgärderna som behöver finnas med hör tillståndsförfarandet med domstolsprövning för framtagande av uppgifter samt förbudet att använda uppgifter som tagits fram från en särskild uppgiftssamling för att utreda brott, exempelvis i en förundersökning (s.k. användningsbegränsning). IMY vill också understryka vikten av att Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ges tillräckliga medel för att säkerställa en kontinuerlig och verksamhetsnära tillsyn.

Skyddet för uppgifterna (avsnitt 9.4.3)

IMY noterar att uttrycket "tekniska *eller* organisatoriska åtgärder" används i definitionen av "särskild uppgiftssamling" i 1 kap. 2 § i förslaget till lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar. Enligt IMY är det dock nödvändigt med en kombination av tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa en lämplig skyddsnivå för personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar. IMY anser därför att det uttryck som används i förslaget till säpodatalag³, dvs. "tekniska *och* organisatoriska åtgärder" bör användas även i förslaget till lag om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar.

Behandlingsåtgärder som inte innebär en framtagning bör vara tillåtna (avsnitt 9.5.2)

IMY anser att det bör införas ett krav på att föra loggar även för sådan behandling som får ske enligt förslaget till 3 kap. 4 § i lagen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar.

IMY har förståelse för att viss bearbetning av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar kan behöva göras utan ett tillstånd till framtagning och anser att det är lämpligt med en sådan bestämmelse i lagen. Det är dock av största vikt att undantaget i 3 kap. 4 § inte kan användas som ett sätt att komma runt framtagningsförbudet och tillståndskravet. En viktig del i upprätthållandet av framtagningsförbudet är tillsynsmyndigheternas möjlighet till granskning och kontroll i efterhand av hur personuppgifter har behandlats i enlighet med bestämmelsen i 3 kap. 4 §. En förutsättning för att detta ska kunna ske är att behandling som skett enligt bestämmelsen registreras i enlogg. En sådan uttrycklig skyldighet bör därför införas i 4 kap. 1 § förordningen om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i särskilda uppgiftssamlingar.

³ Se t.ex. 5 kap. 2,3 och 7 §§ säpodatalagen.

Lagen bör utvärderas innan den blir permanent

IMY anser att den nya lagen om Säkerhetspolisens behandling av stora informationsmängder bör tidsbegränsas för att möjliggöra en utvärdering av tillämpningen och konsekvenser för den personliga integriteten innan ställning tas till om den ska bli permanent. Förslaget innebär möjlighet till insamling och vidare behandling av stora mängder data som medför stora risker för den personliga integriteten och det är svårt att i förväg bedöma förslagets konsekvenser.

Övrigt

IMY tillstyrker förslaget att IMY fortsättningsvis ska vara tillsynsmyndighet och inom ramen för detta ha de befogenheter och uppdrag som framgår av förslaget.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eric Leijonram efter föredragning av avdelningsjuristen Sarah Bodlander. Vid den slutliga handläggningen har även rättschefen David Törngren, enhetschefen Jonas Agnvall, avdelningsjuristen Lisa Zettervall och it- och informationssäkerhetsspecialisten Johnny Gordon Tornesjö medverkat.

Eric Leijonram